

TOEKOMSTBOEREN JAARVERSLAG 2019

Een opbouwend jaar in een roerige landbouw

Het is voor Vereniging Toekomstboeren en de agroecologie beweging een bijzonder jaar in een roerige landbouw periode geweest. Een jaar waarin de landbouw van zich liet horen en de agro-ecologische beweging groeide. Waarin we in actie kwamen voor een duurzaam landbouwbeleid, minder stikstofuitstoot en meer ruimte voor de natuur. Waarin verbinding werd gezocht én het gesprek werd aangegaan. Met de minister en met elkaar.

Als vereniging hebben we daar aan bijgedragen. We hebben vele workshops georganiseerd tijdens grote events als Biobeurs, CSA-conferentie, Biotuinders-conferentie en de eerste Boerenlandbouw-conferentie. Ook tijdens bijeenkomsten van Urgenci, de internationale CSA beweging, waren we aanwezig en hebben we het geluid van toekomstboeren en agroecologie vertegenwoordigd. Binnen het project 'Voices for CSA' werkten we samen met Transnational Institute (TNI) aan een onderzoek naar toegang tot land en hebben we de publicatie 'Grond van Bestaan' uitgebracht.

Aansluitend op dit onderzoek zijn we als vereniging een groot land project gestart. Een project waarbij we met elkaar (voor en door Toekomstboeren) de mogelijkheden onderzoeken om de toegang tot land te vergroten. Dit doen we door: - het opstellen van een model-pachtcontract dat bij de situatie van toekomstboeren past, - de meerwaarde van toekomstboeren bedrijven in beeld brengen en vertalen naar basisprincipes voor een nieuwe pachtwet, en - met elkaar uitwerken wat nodig is om tot realisatie van commons te komen.

Verder was het het jaar waarin we met elkaar de Federatie voor Agroecologische boeren hebben opgericht, samen met de CSA vereniging, BD-vereniging, BioTuinders, permacultuurnetwerk, BioVegan en andere boerenorganisaties en -initiatieven. Met elkaar kunnen we de agro-ecologie beweging verder versterken en zorgen dat we de landbouw die we voor ogen hebben ook echt van de grond krijgen.

En het allerbelangrijkste wat we dit jaar gedaan hebben en komende jaren ook blijven doen, is wat we met z'n allen doen: we laten zien dat het anders kan. Met onze bedrijven. Door ons werk. We leven voor waar we voor staan. Door te doen. Door te zijn. TOEKOMSTBOEREN

Hartelijke groet,
Esther, Hanny, Jeannette, Jolke, Klarien, Leonardo, Rowena

2019

JANUARI

Biobeurs Boer zoekt Boer Landmarkt

- 24 Samen met NAJK en Landgilde organiseren we nu al een aantal jaren een workshop in de grote zaal op de Biobeurs waar we mensen die land hebben verbinden met mensen die land zoeken
- Met zo'n zeventig mensen in de zaal lijkt er een sfeer van een soort afwachting. Als Jolke vraagt wie land zoekt, wie land te bieden heeft, wie hulp wil bieden, wordt duidelijk dat eigenlijk iedereen in de zaal met elkaar te maken zou kunnen hebben. [Lees meer](#)*
- Toekomstboeren,
Landgilde, NAJK

Natuurinclusief? We hebben toch al bio?

- 24 Op de Biobeurs organiseerde het Netwerk Natuur Inclusieve Landbouw, waar Klarien namens Toekomstboeren in zit, een workshop met twee super natuurinclusieve boeren: Jaring Brunia en Annette Harberink.
- De term natuurinclusieve landbouw is waarschijnlijk ergens op een bureau ontstaan en niet in het veld. Boeren identificeren zich er voorzichtigjes aan mee. Wat houdt het voor hen in? Hoe kunnen we met elkaar natuurinclusieve landbouw verder helpen?*
- Netwerk
Natuurinclusieve
Landbouw

FEBRUARI

CSA oprichtings ALV in Hilversum

- 9 Na een jarenlange wens is eindelijk het Nederlandse CSA netwerk officieel van start! Er was nog even sprake of het onderdeel van Toekomstboeren moest zijn maar het is fijn om een zelfstandig netwerk te zijn.
- Met het groeiend aantal CSA initiatieven in Nederland (hoera!) leeft sinds een aantal jaren de wens om ons te verenigen. Om krachten te bundelen, te inspireren, en op te komen voor gezamenlijke belangen. Betrokken burgers en leden verdienen het om...[lees meer](#)*
- CSA netwerk

Biotuinders conferentie in Dronten

- 28 De ALV van vereniging de Biotuinders had een heel inhoudelijk programma, met oa een presentatie van Ijsbrand Snoeij over het Biohuis. Klarien representeerde Toekomstboeren en gaf een workshop.
- Biotuinders

MAART

22	Masterclass Agroecology in Practise in Renkum Jolke en Jeannette gaven een lezing over de internationale peasant beweging Via Campesina en de Nederlandse afdeling Toekomstboeren tijdens deze internationale masterclass van de Ommuurde Tuin.	Ommuurde Tuin
23	Eerste Boerenlandbouwconferentie Een grote conferentie (100 deelnemers) op de Eemlandhoeve. Georganiseerd door de kersverse federatie, waar Toekomstboeren initiatiefnemer van is. <i>23 maart 2019, Eemlandhoeve. Boeren, tuinders, mensen die boer willen worden, netwerk bouwers, en anderen kwamen samen om ervaringen te delen en inspiratie op te doen. Om netwerken te bouwen voor een sterkere beweging voor een eerlijk en duurzaam voedselsysteem. 'Boerenlandbouw' staat voor menswaardige landbouw, met de focus niet op productie en export, maar op...lees meer</i>	Toekomstboeren, BD vereniging, BioVegan, Biotuinders, Permacultuurnetwerk en CSA netwerk
23-26	General and Youth Assembly van ECVC in Brussel Dit zijn de algemene ledenvergadering en de jongerenbijeenkomst van ECVC, de Europese tak van La Via Campesina. Rowena en Esther hebben Toekomstboeren tijdens beide bijeenkomsten vertegenwoordigd. Hanny en Leonardo waren tijdens de algemene ledenvergadering ook aanwezig vanuit hun rol binnen het Youth en Agroecology Programme van ECVC.	ECVC
26	'Grond'rechten? - De Balie Debat: Hoe de uitputting van de aarde tegen te gaan te gaan? Klarien is een van de sprekers en vertelt over verduurzaming in de praktijk. Lees meer	De Balie
26-30	Reclaim the Seeds Wageningen Het Reclaim the Seeds festival is inmiddels traditie. Dit jaar was het op meerdere plaatsen door het land. Bij de Wageningse editie was Toekomstboeren aanwezig met een stand.	Reclaim the Seeds

APRIL

25	BoerenVuur + ALV op Ommuurde Tuin Als onderdeel van de 'Agro-ecologie in de praktijk'-cursus op De Ommuurde Tuin hebben wij als BoerenVuur het gedeelte over de agro-ecologie beweging La Via Campesina en de Nederlandse afdeling Toekomstboeren verzorgd.	Toekomstboeren, Ommuurde Tuin
----	---	-------------------------------

Daarnaast hielden wij onze ALV voor Toekomstboeren op deze mooie plek.

Met een mooie gemixte groep van deelnemers aan de agroecologiecursus en Toekomstboeren leden kwamen we bijeen op de sfeervolste tuinderij van Nederland: de Ommuurde tuin in Renkum [lees meer](#)

MEI

6-7	'Rural Vitalization' conferentie in China Ook in China is duurzame landbouw in opkomst. Jan Douwe Van der Ploeg heeft samen met zijn Chinese collega's een conferentie over de nieuwe Chinese politiek voor 'rural vitalization' georganiseerd. (Dit is zoveel als het versterken van de plattelandseconomie en landbouw, verbeteren van inkomens en aantrekkelijker maken van de dorpen voor jongeren). Margriet Gores mocht naar China om daar over de rol van jongeren in de landbouw in Nederland te spreken.	WUR, China Agricultural University
14	Internationale betrekkingen / 'Voices voor CSA' - Urgency 'Voices for CSA' is één van de EU projecten van Urgenci, de internationale CSA organisatie. Jolke is namens Toekomstboeren & CSA netwerk NL naar de meeste bijeenkomsten geweest en heeft daar veel geleerd over advocacy, zoals in sommige nieuwsbrieven beschreven. <i>Over hoe je op lokaal, nationaal én internationaal nivo het verhaal en het belang CSA's kan behartigen bij o.a. politiek, burgers en het bedrijfsleven. Eén van die bijeenkomsten viel samen met een ander EU project, over land, georganiseerd door o.a. La Via Campesina, Terre de Liens en TNI. lees meer</i>	Urgency
14	Publicatie Grond van Bestaan Samen met TNI schreef Toekomstboeren het stuk 'Grond van Bestaan' waar onze visie op de landproblematiek helder wordt gemaakt. <i>In een agrarisch landschap dat in de afgelopen 50 jaar homogener, sterieler en leger is geworden, ontpoppen zich steeds meer initiatieven van boeren en burgers. Ze willen meer dan wordt aangedragen door overheden. Ze willen een landbouw die minder schadelijk is voor... lees meer</i>	Toekomstboeren, TNI
31	Food Autonomy Festival Het Food Autonomy festival vond plaats op boerderij de Boterbloem in Amsterdam. Het festival ondersteunt de boerderij die wordt bedreigd door de uitbreiding van een	Behoud Lutkemeer

bedrijventerrein.

Vanuit Toekomstboeren deelden Elske Hageraats en Klarien hun ideeën over een goed prijs voor de boer en over de positie van de toekomstboer. Leonardo gaf een presentatie over agro-ecologie en bewegingsopbouw.

JUNI

21	Bomen en autonomie: Boerenvuur in Amerongen Op de langste dag van het jaar komen wij samen voor een BoerenVuur. Femke en Douwe telen biologische fruitbomen. Douwe werkt fulltime in de bomen, heeft een achtergrond in activisme, en verhuisde samen met Femke vanuit de stad naar het landelijke Amerongen. Femke studeerde milieu en werkt daar ook in. <i>Opmerkelijke conclusie van vrijwel het hele gezelschap was: hoe kan het toch dat ik zó hard moet werken om simpelweg het goede te doen in de landbouw? Daar zouden we als vereniging aandacht aan moeten besteden.</i>	Toekomstboeren
----	---	----------------

SEPTEMBER

14-15	Strategiedag Toekomstboeren Het bestuur komt 2 keer per jaar samen om de lijn voor het komend half jaar uit te zetten en activiteiten op te starten.	Toekomstboeren
-------	--	----------------

OKTOBER

28-30 okt	Opvolging in Boerenlandbouw in internationaal perspectief Rowena ging namens Toekomstboeren naar deze 3-daagse farmer-to-farmer uitwisseling. <i>We waren met ongeveer 35 deelnemers vanuit de partnerlanden Spanje, België, Noorwegen, Frankrijk, Roemenie en Italië. Ik had de mazzel deel te mogen nemen vanuit de jongeren van ECVC gezien Toekomstboeren geen officiële partner is in dit project. Lees meer</i>	ECVC
-----------	--	------

NOVEMBER

Internationale uitwisseling in Cuba

Leonardo neemt deel aan een internationale uitwisseling over boerenbeweging. Er werd veel ervaring uitgewisseld over hoe je peasant-to-peasant methodes kunt faciliteren om zo de agro-ecologische landbouwbeweging echt als

ECVC/LVC/ANAP

boerenbeweging, beweging van onderop, verder kan helpen.

DECEMBER

10	Bijeenkomst Boerenraad Pakhuis de Zwijger Een aantal leden van vereniging Toekomstboeren is aanwezig bij de oprichtingsbijeenkomst van de Boerenraad, een gezelschap in wording, dat erop gericht is de agro-ecologische landbouw in Nederland verder te helpen.	Boerenraad
12	Gemeenschappelijk Landgebruik Tijdens het BD congres in Ede, met o.a. Boer Sil, Lizelore, en Elske Hageraats, verzorgde Toekomstboeren samen met de Boerengroep een workshop over land. <i>letwat aarzelend maar braaf verdeelden we ons over de hoeken van de ruimte die gastheer Pablo ons opdroeg: als alle landbouw en natuurgrond verdeeld zou worden over de mensen, wil je op jouw stukje dan voedselproductie of natuur? Je móet kiezen. lees meer</i>	Toekomstboeren, Boerengroep, BD vereniging
18	Agroecologie en biodiversiteit Onderdeel biodiversiteitsproject, uitwisseling over biodiversiteit op je boerderij. <i>Een groep boeren en wetenschappers en aanverwanten had een eerste bijeenkomst in het kader van dit project. Verschillende soorten agro-ecologische boeren nemen actief deel aan het monitoren (en denken hierin mee over de methodes) van biodiversiteit.</i>	WUR, Toekomstboeren

